

Mirosław Adam Supruniuk

Seminarium Kultury i Historii Polski w Uppsali

Archiwum Emigracji : studia, szkice, dokumenty 2, 257-259

1999

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

NOTY

SEMINARIUM KULTURY I HISTORII POLSKI W UPPSALI

„Szwecja, w porównaniu z innymi krajami Europy jak Francja, Anglia czy Niemcy, nie była nigdy specjalnie dużym skupiskiem polskiej emigracji” — pisał w 1995 roku Andrzej Nils Uggla*. Mimo to znaczące i prestiżowe osiągnięcia polskich środowisk naukowych w Szwecji budzą zrozumiałe zainteresowanie tak wśród Polonii, jak w Polsce. Stąd szwedzki tom wychodzącego w Londynie „Pamiętnika Literackiego” (1992, tom XVII) oraz coraz ściślejsza współpraca szwedzkich slawistów z polskimi ośrodkami naukowymi.

W 1981 roku, z inicjatywy Józefa Lewandowskiego, historyka, powstało na Uniwersytecie w Uppsali przy Instytucie Historii Seminarium Współczesnej Historii Polski, które w 1993 roku zostało przeniesione do Centrum för Multietnisk Forskning i zmieniło Seminarium Kultury i Historii Polski, które jest placówką interdyscyplinarną i skupia naukowców oraz studentów różnych kierunków nauk humanistycznych i społecznych (głównie historii i literatury), dla których — jak napisano w ulotce informującej o pracach Seminarium — „historia i sprawy polskie są czynnikiem integrującym”. Kierownikiem Seminarium jest profesor Andrzej Nils Uggla, literaturoznawca, historyk i tłumacz od 1966 roku na stałe mieszkający w Szwecji, od 1977 związany z Wydziałem Sławiastyki Uniwersytetu w Uppsali, na którym doktoryzował się na podstawie rozprawy *Strindberg och den polska teatern 1890–1970* (Strindberg, a teatr polski — wyd. 1977). W jego dorobku, prócz ponad stu pięćdziesięciu artykułów naukowych i popularyzatorskich, opublikowanych głównie w Szwecji i Polsce znajdują się obszerne monografie, m.in.:

Polen i svensk press under andra världskriget (Polska w szwedzkiej prasie w latach II wojny światowej, bibliografia) 1986; *Den svenska Polenbilden och polsk prosa i Sverige 1939–1960* (Obraz Polski w Szwecji a recepcja polskiej prozy 1939–1960) 1986; *Sverige och polska skaldar. Från Mickiewicz till Milosz* (Szwecja a polscy poeci. Od Mickiewicza do Miłosza) 1990; *Polacy w Szwecji w latach II wojny światowej* (oraz rozszerzone tłum. szwedzkie pt. *I nordlig hamn*) 1996, 1997.

A.N. Uggla był ponadto redaktorem szwedzkiego tomu londyńskiego „Pamiętnika Literackiego” oraz wydawcą i tłumaczem literatury polskiej w Szwecji. Jest też członkiem Komitetu Redakcyjnego edycji *Dzieł wybranych* Augusta Strindberga.

Seminarium jest częścią dużego Ośrodka Badań Wielokulturowych przy Uniwersytecie w Uppsali, a jego działalność nie polega na prowadzeniu regularnych zajęć dydaktycznych ze studentami, lecz na organizowaniu 6–10 seminariów w każdym semestrze dla około 50 słuchaczy, a także na organizowaniu wykładów dla naukowców szwedzkich i z innych krajów, w tym z polskich

* A.N. Uggla, *Związek Pisarzy Polskich na Obczyźnie z perspektywy szwedzkiej*, Pamiętnik Literacki (Londyn) 1995, T. XX, s. 40.

ośrodków naukowych. Seminarium współpracuje z podobnymi centrami badawczymi w Szwecji i na całym świecie. Najważniejszym obszarem badań Seminarium jest percepcja i obecność literatury polskiej w Szwecji. W latach 1981–1996 na Seminarium realizowane były cztery projekty badawcze:

Polska literatura i teatr w Szwecji 1939–1980; Obraz Polski w Szwecji a recepcja polskiej kultury 1939–1981; Polska kultura emigracyjna w Szwecji; Polska literatura emigracyjna w Szwecji.

Efektom rozwijanych badań i szerokiej współpracy ze środowiskiem szwedzkich polonistów i historyków było wydanie w 1993 roku, w Uppsali, z inicjatywy A.N. Uggli, pierwszego numeru czasopisma polsko-szwedzkiego „Acta Sueco-Polonica”, którego 6 zeszyt ukazał się w końcu 1998 roku. Każdy numer rocznika ma około 200 stron, a teksty ukazują się głównie po szwedzku (ze streszczeniem w j. polskim), polsku i angielsku. Obok Uggli, do Komitetu Redakcyjnego weszli: Michał Bron Jr, Janusz Korek, Józef Lewandowski i Nils Lundhul.

Rozpiętość tematyczna poszczególnych numerów jest duża. Od tekstów poświęconych polskim aspektom twórczości szwedzkich pisarzy, poetów czy dyplomatów, przez szkice o percepcji szwedzkiej literatury w Polsce i polskiej w Szwecji, losy Polaków w Szwecji po II wojnie światowej, biografie wybitnych Polaków w Skandynawii... po studia dotyczące literatury polskiej i dziejów polskiej emigracji. Dla badań nad emigracją szczególnie interesujące będą np.: A.N. Ugglą, *Repatriacja Polaków ze Szwecji po II wojnie światowej* (1), J. Korek, „Przylegać do rzeczywistości”. *Stanowiska i spory polityczne w „Kulturze” 1968–1975* (1), *Bibliografia Józefa Lewandowskiego 1954–1993* (2), E. De Geer, *Polska grupa narodowościowa w Szwecji po II wojnie światowej* (3–4), Z. Barczyk, *Polak-Europejczyk. Wspomnienie o Norbercie Żabie 1907–1994* (3), Rozmowa z Miłozem (3), A.N. Ugglą, *Oświata i nauka polska w Szwecji w latach II wojny światowej* (4), A.N. Ugglą, *Wspomnienie o Adamie Heymowski* (4), Z. Bauman, *Kilka myśli o wygnaniu i myśleniu na wygnaniu* (6).

Od 1995 roku „Acta Sueco-Polonica” wydają również serię książkową, prezentującą polską literaturę i dokumenty źródłowe do badań społecznych i politycznych. W serii opublikowano:

Nr 1. *Två polska dramatiker. Stanisław Wyspiański. Stanisław Ignacy Witkiewicz*. Red. A.N. Ugglą i Dag Hedman. Uppsala 1995 [tłumaczenia: Wyspiański: Warszawianka, Sędziowie; Witkiewicz: Nowe wyzwolenie, W małym dworku];

Nr 2. *Jews and Christians: Who is Your Neighbour after the Holocaust?* [Materiały z sesji]. Red. M. Bron Jr. Uppsala 1997;

Nr 3. *Åldre polska dramer. Jan Kochanowski. Julian Ursyn Niemcewicz*. Tolkade och kommenterade av Lennart Kjellberg. Red. A.N. Ugglą i D. Hedman. Uppsala 1998 [tłumaczenie: Kochanowski: Odprawa posłów greckich; Niemcewicz: Powrót posła].

W przygotowaniu są tłumaczenia dramatów J. Szaniawskiego (*Adwokat, Most* oraz *Dwa teatry*) i A. Fredry (*Damy i huzary* oraz *Zemsta*) oraz:

J. Lewandowski, *Węzeł Sztokholmski. Działania polskiego ruchu oporu w Szwecji w latach 1939–1942*;

H. Chojnacki, *Szwedzka literatura piękna w Polsce 1939–1996. Bibliografia*;

Materiały ze szwedzko-polskiej sesji „Twórczość S.I. Witkiewicza i jej recepcja w Szwecji”, która odbyła się w Sztokholmie we wrześniu 1995 r. (Red. A.N. Ugglą i D. Hedman);

K. Albin-Abrahamson, *Recepcja filmów Andrzeja Wajdy w Szwecji*.

Z pracami prowadzonymi w Seminarium związane są również książki:

Józef Lewandowski, „*Szkoło bolesne, obraz dni...*” *Eseje nieprzedawnione*. Uppsala 1991;

Sven Grafström, *Polskie stronice. Dziennik od 5 lipca 1938 do 6 grudnia 1939*. Wybór, tłumaczenie i opracowanie J. Lewandowski i A.N. Ugglą. Warszawa 1996;

Andrzej N. Ugglą, *I nordlig hamn. Polacker i Sverige under andra världskrieg*. Uppsala 1997 — Uppsala Multiethnic Papers 40;

Janusz Korek, *Paradoksy paryskiej „Kultury”*. *Ewolucja myśli politycznej w latach 1947–1980*. Stockholm 1998 — Stockholm Slavic Studies 27.

Seminarium Kultury i Historii Polski na Uniwersytecie w Uppsali jest jednym z najprężniej działających w Europie ośrodków slawistycznych, a jego prace i dorobek zasługują na pełniejsze poznanie.

Pracownicy Seminarium Kultury i Historii Polski w Uppsali w 1999 roku

Dr Michał Bron Jr (1949), historyk, socjolog. W latach 1989–1997 kierownik Działu Słowiańskiego Biblioteki Noblowskiej Akademii Szwedzkiej. Pracownik University College of South Stockholm. Współzałożyciel European Society for Research on Education for Adult. Zastępca red. nacz. „Acta Sueco-Polonica”. Redaktor kilku książek oraz autor kilkudziesięciu artykułów.

Dr Włodzimierz Gruszczyński (1953), filolog, adiunkt w Instytucie Dziennikarstwa UW. Opublikował m.in.: *Opowiadania polskie XIX i XX wieku (wybór tekstów dla studiujących język polski)*. Uppsala 1994; *Historia języka polskiego (zarys)*. Cz. I. Uppsala–Stockholm 1994 (skrypt); *Nomina Polonica & Svetica. En polsk-svensk paronymordlista i original och avskrift*. Acta Bibliothecae R. Universitatis Upsaliensis, XXXV, Uppsala 1998 (wspólnie z L. Larssonem).

Dr Janusz Korek (1955), historyk literatury, tłumacz. Na przełomie lat 70. i 80. założyciel podziemnego wydawnictwa „Oficyna Nieobecnych”. Współpracownik Szwedzkiego Radia, pracownik University College of South Stockholm. Opublikował m.in.: *Paradoksy paryskiej „Kultury”*. Stockholm 1998 oraz kilkadziesiąt artykułów na temat współczesnej literatury polskiej i szwedzkiej. Współredaktor „Acta Sueco-Polonica”.

Prof. Józef Lewandowski (ps. Marcin Wyziębło) (1923), historyk, eseista. Założyciel (1980) i kierownik Seminarium Historii Polski Uniwersytetu w Uppsali, współredaktor „Acta Sueco-Polonica”. Publikuje w „Kulturze”, „Zeszytach Historycznych”. Autor m.in.: *The Swedish Contribution to the Polish Resistance*. Uppsala 1979; *Szkoło bolesne, obraz dni*. Uppsala 1991; *Cztery dni w Atlantydzie*. Uppsala 1991.

Nils Lundahl (1936), skandynawista, tłumacz z serbsko-chorwackiego. Wykładowca w Instytucie Skandynawistyki Uniwersytetu w Uppsali. Członek redakcji „Acta Sueco-Polonica”. Opublikował m.in.: *Szwedzki dla ekonomistów*. Gdańsk 1983.

Prof. Andrzej Nils Uggla (1940), literaturoznawca, historyk, badacz kultury polskiej na emigracji, tłumacz, wydawca. Pracownik naukowy Ośrodka Badań Wielokulturowych przy Uniwersytecie w Uppsali, gdzie kieruje Seminarium Kultury i Historii Polski. Autor m.in.: *Sverige och polska skalders. Från Mickiewicz till Milosz* (Szwecja a polscy poeci. Od Mickiewicza do Miłosza) 1990, 1997; *I nordlig hamn. Polacker i Sverige under andra världskriget*. Uppsala 1997 oraz kilkadziesięciu artykułów, tłumaczeń i prac edytorskich.

Mirosław Adam Supruniuk (Toruń)

NOTATNIK KANADYJSKI

50 lat. 3 listopada 1948 roku na pokładzie statku Empress of France wypłynął z Liverpool w rejs do Ottawy i Montrealu były żołnierz 1 Dywizji Panczernej gen. Maczka, Wacław Iwaniuk. Kilka miesięcy wcześniej, w połowie lipca 1948, na statku S/S Marine Shark w rejsie z Ludwigsburga do Halifaxu, przybił do brzegów Kanady były powstaniec warszawski, więzień obozów jenieckich w Sandbostel i Westertimke, ostatnio dipis w obozie Heilbronn, Adam Tomaszewski. Iwaniuk z Montrealu wyruszył do dalekiego Edmonton, by zamieszkać na krótko na farmie swego krewnego w miasteczku Thorsby, skąd widać było panoramę Gór Skalistych. Stamtąd przeniósł się po kilku tygodniach do Ottawy i ostatecznie, w 1949, do Toronto. Tomaszewski z Halifaxu udał się do ontaryjskiego miasteczka Oshawa, gdzie czekał go obowiązkowy kontrakt rocznej pracy na